

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta

Kunnanhallitus 23.06.2025 § 196

Valmistelija: tekninen johtaja

Pohjois-Savon maakuntahallitus on kokouksessaan 26.5.2025 § 56 hyväksynyt Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksen asetettavaksi nähtäville ja pyytää siitä kunnan lausuntoa 4.7.2025 mennessä.

Kaavaluonnos on nähtävillä Pohjois-Savon liiton verkkosivulla www.pohjois-savo.fi/psmk2040

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia.

Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu uutena tuulivoimapotentialisena alueena Huttusenlehdon alue. Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaava on vireillä ja sen lähtökohtana on selvittää enintään 20 tuulivoimalan sijoittumista alueelle. Maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimapotentialisen alueen aluerajaus tulee todennäköisesti rajoittamaan voimasijoittelua siten, että voimaloiden määrää joudutaan yleiskaavaprosessissa vähentämään alkuperäisestä.

Sonkajärven kunnassa on vireillä Myllykankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava, jonka kaavaluonnos on valmistumassa syksyllä 2025. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa 9-12 tuulivoimalan toteuttaminen Myllykankaan alueelle. Maakuntakaavaluonnoksessa ei ole esitetty tuulivoimapotentialista aluetta Myllykankaan alueelle. Mikäli tuulivoimapotentialisen alueen merkintää ei alueelle tule, voi sinne toteutua korkeintaan kuuden tuulivoimalan hanke.

Maakuntakaavatyössä on myös selvitetty Kurvinsuon alueen soveltuvuutta tuulivoimapotentialiseksi alueeksi, mutta sitä ei ole maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Sonkajärven kunta antaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Sonkajärven kunta esittää Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisen alueen aluerajauksista siten, että se mahdollistaa enintään 20 tuulivoimalan sijoittumisen alueelle, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.

Sonkajärven kunta katsoo, että Myllykankaan alueelle tulisi osoittaa enintään 12 tuulivoimalan tuulivoimapotentialinen alue, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.

Asian käsittely: Lasse Sevon esitti, että Sonkajärven kunta antaa Huttusenlehdon osalta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

"Sonkajärven kunta ei esitä Huttusenlehtoa tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Huttusenlehto ei täytä miltään osin edellytyksiä toimia tuulivoimapotentialisena alueena. Huttusenlehto on lähellä valtakunnallisesti merkittävää vanhaa Jyrkän ruukkialuetta ja Autiosuon sekä Uuranholin Natura-aluetta. Huttusenlehdon alue sijoittuu tunnistetulle Jyrkän ruukin ja Rautavaaran Metsäkartanon muodostamalle matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeelle, joka tukeutuu alueella olemassa oleviin reitistöihin, toimintoihin sekä Tiilikajärven kansallispuistoon. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on Volokinpolun retkeilyreitti sekä Nurmijoen melontareitti. Huttusenlehdon lähialueelle sijoittuu merkittävässä määrin luontomatkailua ja luontomatkailun kehittämispotentiaalia. Pohjoispuolella Jyrkän ruukin aluetta on kehitetty vuosia kulttuuriympäristön arvoihin pohjautuvana matkailukohteen ja porttina alueen retkeilyreitistöille, kuten Volokinpolulle ja Nurmijoen melontareitille. Maisemallinen herkkyys on alueella paikoin suuri ja alueen käyttö tuulivoimaan on voimakkaasti ristiriidassa matkailu-, luonto- sekä virkistysarvojen kanssa. Näiden asioiden vuoksi esitän, että ennemminkin kaavassa nostetaan alueen virkistysarvot ja erämaisuus isommin esille."

Matti Koponen, Sari Väisänen ja Johanna Mähönen kannattivat Lasse Sevonin esitystä. Puheenjohtaja päätti keskustelun ja totesi, että koska käsittelyssä oli pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestystapaesityksen: Äänestys suoritetaan kädennostoäänestyksenä. Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi äänestystapaesityksen. Suoritettuna kädennostoäänestyksessä pohjaesitys sai 2 ääntä (Lasse Savolainen ja Mikko Väisänen) ja Lasse Sevonin esitys sai 5 ääntä (Lasse Sevon, Matti Koponen, Johanna Mähönen, Sari Väisänen ja Helena Kainulainen). Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen päätökseksi tuli äänin 2-5 Lasse Sevonin esitys.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus päätti äänin 2-5 antaa Huttusenlehdon osalta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Sonkajärven kunta ei esitä Huttusenlehtoa tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Huttusenlehto ei täytä miltään osin edellytyksiä toimia tuulivoimapotentialisena alueena. Huttusenlehto on lähellä valtakunnallisesti merkittävää vanhaa Jyrkän ruukkialuetta ja Autiosuon sekä Uuranholin Natura-aluetta. Huttusenlehdon alue sijoittuu tunnistetulle Jyrkän ruukin ja Rautavaaran Metsäkartanon muodostamalle matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeelle, joka tukeutuu alueella olemassa oleviin reitistöihin, toimintoihin sekä Tiilikajärven kansallispuistoon. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on Volokinpolun retkeilyreitti sekä Nurmijoen melontareitti. Huttusenlehdon lähialueelle sijoittuu merkittävässä määrin luontomatkailua ja luontomatkailun kehittämispotentiaalia. Pohjoispuolella Jyrkän ruukin aluetta on kehitetty vuosia kulttuuriympäristön arvoihin pohjautuvana matkailukohteen ja porttina alueen retkeilyreitistöille, kuten Volokinpolulle ja Nurmijoen melontareitille. Maisemallinen herkkyys on alueella paikoin suuri ja alueen käyttö tuulivoimaan on voimakkaasti ristiriidassa matkailu-, luonto- sekä virkistysarvojen kanssa. Näiden asioiden vuoksi esitetään, että ennemminkin kaavassa nostetaan alueen virkistysarvot ja erämaisuus isommin esille.

Kunnanhallitus yksimielisesti päätti antaa Pohjois-Savon maakuntakaava

2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon Myllykangasta koskien: Sonkajärven kunta katsoo, että Myllykankaan alueelle tulisi osoittaa enintään 12 tuulivoimalan tuulivoimapotentiaalinen alue, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.

Kunnanhallitus 03.11.2025 § 296
302/10.02.00/2025

Maakuntahallitus on käsitellyt 29.9.2025 Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen luonnosvaiheen palautteen ja vastineet sekä juridiset kaava-asiakirjat. Samalla maakuntahallitus on päättänyt pyytää viranomaisilta kaavaehdotusta koskevat lausunnot MRA 13 § mukaisesti. Viranomaiskuuleminen järjestetään 10.10.-14.11.2025.

Kaavaluonnos oli nähtävillä 4.6.-5.7.2025 ja siihen tuli palautteita yhteensä 134 kpl. Palaute kohdistui pääasiassa tuulivoimateemaan. Palautteeseen on laadittu elo-syyskyyän aikana vastineet – yleisvastineet sekä tiiviitä palautekohtaisia vastineita. Suurin palautteen perusteella linjattava asiakokonaisuus liittyy tuulivoimaan. Kokonaisharkinnan perusteella aluesuunnittelun vastuualueella on päädytty ratkaisuun, jossa täydentävä tuulivoimapotentiaali jätetään pois kaavaehdotuksesta, ja Pielaveden Pillisuota, Rautalammin Pientä Mujumäkeä sekä Sonkajärven Huttusenlehtoa ei osoiteta kaavaehdotuksessa. Alueiden sosiaalinen hyväksyttävyys on palautteen perusteella matala.

Tuulivoimaan liittyvässä kokonaisharkinnassa painottuvat myös Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen tuulivoimaratkaisusta tehdyt valitukset, jotka ovat edelleen Itä-Suomen hallinto-oikeudessa käsiteltävinä. Päätöksen ratkaisun ajankohta ei ole ennakoitavissa. Olettaa voi, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden aikanaan antama päätös 2. vaiheen maakuntakaavaratkaisusta ei ole lopullinen, koska siihen voi hakea valituslupaa KHO:lta. Jos valituslupa myönnetään, on mahdollisuus kaavan lainvoimaiseksi saamiseen vasta KHO:n päätöksen jälkeen. Pohjois-Savon liiton näkökulmasta hallinto-oikeuden päätöstä kannattaa odottaa, ennen kuin ryhdytään tekemään täydentäviä tuulivoimaratkaisuja.

Kokonaisharkinnassa nousee esille myös tuulivoiman vaikutustenarviointi. Kansallispuiston merkitys matkailulle ja ylipäänsä asukkaiden virkistymiselle ja kotiseutuidentiteetille nousee palautteessa korkealle. Pohjois-Savon kansallispuistot on tuotu merkityksellisenä suunnittelun lähtökohtana, niin luonnonarvoiltaan kuin luonnonrauha-alueina, voimassa oleviin maakuntakaavoihin mm. saavutettavuuden näkökulmasta. Tuulivoimapotentiaalinen osoittaminen aivan kansallispuiston tuntumaan olisi ristiriidassa aikaisemmin valitun ratkaisun kanssa. Maakuntakaavaratkaisulla ei ole syytä heikentää kansallispuistojen merkitystä.

Alueidenkäyttölain 1.1.2026 mahdollisesti voimaan tulevia muutoksia ja niiden tulkintaa tarkastellaan aikanaan rauhassa. Vaikka muuttuva alueidenkäyttölaki voi johtaa Pohjois-Savossakin tuulivoimateeman uudelleentarkasteluun, ei Pienen Mujumäen tai Huttusenlehdon soveltuvuus tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi vaikuta todennäköiseltä olevan maankäytön ristiriidan vuoksi. Pillisuon alueen poisjättämiseen taas liittyy Ilmatieteenlaitoksen palaute, jossa tuodaan esille tuulivoimapotentiaalisten alueiden yhteisvaikutus sääennusteiden luotettavuuteen.

Muita palautteesta esille nousevia asioita on tarve muokata aurinkovoimapotentiaalia koskevaa yleismääräystä (ks. Kaavamerkinnät ja määräykset) sekä tarve täydentää muuttuvan vähittäiskaupan suuryksikköteeman ilmastovaikutuksia.

Pohjois-Savon liitto pyytää toimittamaan kunnan kaavaehdotusta koskevan lausunnon 14.11.2025 klo 14.00 mennessä.

Viranomaisten antamat lausunnot vastineineen käsitellään viranomaisneuvottelussa marras-joulukuun vaihteessa. Maakuntakaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville vuoden vaihteessa ja se etenee hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2026 kesäkuussa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaihe täydentää ja päivittää kokonaismaakuntakaavaa seuraavien teemojen osalta:

1. Aurinkovoima
2. Sähkönsiirron yhteystarpeet
3. Vetytalous
4. Vähittäiskaupan suuryksiköt Kuopion ja Siilinjärven alueella.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Sonkajärven kunta antaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen viranomaisehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Täydentävän tuulivoimapotentiaaloin poistaminen viranomaisehdotuksesta tarkoittaa Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen osalta käytännössä hankkeen valmistelun päättymistä, kunnes tuulivoimateema on taas maakuntakaavoituksessa käsittelyssä, joka voi tarkoittaa useita vuosia.

Sonkajärven kunnavaltuusto on 9.10.2025 § 82 päättänyt, että Sonkajärven Huttusenlehdon tuulivoimaosayleiskaavoituksen valmistelua jatketaan ja Huttusenlehto katsotaan tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi Pohjois-Savon maakuntakaavaan.

Sonkajärven kunta katsoo, että maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimateeman osalta mahdollistava ja Huttusenlehto tulisi osoittaa maakuntakaavan 3. vaiheessa tuulivoimapotentiaalisena alueena, jotta Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen valmistelu jatkuisi ja edellytykset hankkeen toteuttamiselle saataisiin tarkasti selvitettyä.

Sonkajärven kunta edelleen katsoo, että Myllykankaan alueelle tulisi osoittaa enintään 12 tuulivoimalan tuulivoimapotentiaalinen alue, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.

Asian käsittely: Mikko Väisänen ilmoitti olevansa esteellinen intressijääviyden perusteella ja hän poistui asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Hänen tilallaan tämän pykälän ajan toimi hänen henkilökohtainen varajäsenensä Reijo Ronkainen.

Sari Väisänen esitti, että Huttusenlehtoa ei kannateta tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Matti Koponen kannatti Väisäsen esitystä. Puheenjohtaja totesi, että asiassa on tehty pohjaesityksestä poikkeava esitys, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että äänestys tehdään kädennostoäänestyksenä. Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi äänestystapaesityksen. Suoritetussa kädennostoäänestyksessä pohjaesitystä kannattivat Lassi Savolainen, Johanna Mähönen, Helena Kainulainen, Lasse Sevon ja Reijo Ronkainen. Sari Väisäsen esitystä

kannattivat Sari Väisänen ja Matti Koponen. Puheenjohtaja totesi, että äänin 5-2 pohjaesitys tuli päätökseksi.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus päätti äänin 5-2 antaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen viranomaisehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Täydentävän tuulivoimapotentiaalin poistaminen viranomaisehdotuksesta tarkoittaa Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen osalta käytännössä hankkeen valmistelun päättymistä, kunnes tuulivoimateema on taas maakuntakaavoituksessa käsittelyssä, joka voi tarkoittaa useita vuosia.

Sonkajärven kunnavaltuusto on 9.10.2025 § 82 päättänyt, että Sonkajärven Huttusenlehdon tuulivoimaosayleiskaavoituksen valmistelua jatketaan ja Huttusenlehto katsotaan tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi Pohjois-Savon maakuntakaavaan.

Sonkajärven kunta katsoo, että maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimateeman osalta mahdollistava ja Huttusenlehto tulisi osoittaa maakuntakaavan 3. vaiheessa tuulivoimapotentiaalisena alueena, jotta Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen valmistelu jatkuisi ja edellytykset hankkeen toteutamiselle saataisiin tarkasti selvitettyä.

Sonkajärven kunta edelleen katsoo, että Myllykankaan alueelle tulisi osoittaa enintään 12 tuulivoimalan tuulivoimapotentiaalinen alue, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.
